

**Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van winkelpand
voormalige "Apotheek Tuypens" te Sint-Niklaas**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 30 juni 2011 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen winkelpand voormalige "Apotheek Tuypens" te Sint-Niklaas;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen op datum van 16 februari 2012, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 1 maart 2012,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de historische en de artistieke en de sociaal-culturele waarde:
- als monument

Voormalige "Apotheek Tuypens", gelegen te
 SINT-NIKLAAS, Houtbriel 25
 bekend ten kadaster:
 SINT-NIKLAAS, 3de afdeling, sectie E, perceelnummer 2068H,
 zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Voormalige "Apotheek Tuypens", in 1929 gebouwd naar het ontwerp van de Gentse architect Marc Neerman, in een art-decostijl die enerzijds aansluit bij de expressionistische baksteenarchitectuur van de Amsterdamse School, maar anderzijds eerder sterk beïnvloed is door de stroming van het Romantisch kubisme van W.M. Dudok.

De architectuur van Marc Neerman (Lokeren 1900 - Gent 1944) wordt beïnvloed door het Romantisch kubisme, dat gekenmerkt wordt door het gebruik van baksteen, door een niet uitgebalanceerde asymmetrie tussen het horizontale en het verticale, door het zoeken naar nieuwe hoekoplossingen, door het afwisselend dakenspel en door de verdeling van de zeer brede of hoge vensters in horizontale stroken. De ornamentiek beperkt zich tot enkele sobere accenten. Er is een grote aandacht voor het driedimensionale van het gebouw; hier te Sint-Niklaas opvallend geaccentueerd omdat het gebouw een hoekpand vormt. Functionele geometrische opbouw van exterieur en met functioneel ingerichte binnenstructuur.

Binnen de literatuur en de studie van de art-decostijl in Vlaanderen en België wordt de "Apotheek Tuypens" van Neerman meermaals als exemplarisch waardevol kwalitatief ontwerp van de interbellumarchitectuur aangehaald.

Artistieke waarde:

Het kwaliteitsvolle ontwerp als winkelpand vormt door zijn geometrie en het gebruik van balkvolumes een opvallend hoekpand in expressionistische baksteenarchitectuur onder platte daken met twee vrijstaande en afzonderlijk uitgewerkte gevels en verdiepingen, op de hoek verlevendigd door een centrale verticale partij van natuursteen.

De gevelopbouw wordt gedomineerd door twee balkvormige volumes verschillend in hoogte met verschillende niveaus, met verschillende vensterindeling, de materiaalkeuze van baksteen in diverse metselverbanden, het zeer sterke accent op de verticale lijn.

De begane grond is voorzien van zeer brede winkelramen, rondom afgeboord met zwart geaderde marmerbekleding. De bovenverdiepingen zijn opgetrokken in een sterk verticale lijn; zij worden doorbroken door functioneel aangebrachte hoge rechthoekige vensters, waarbij de horizontale roedenverdeling en de kleur van de glasinfilling van de bovenlichten van de ramen een decoratief effect verlenen aan de kubistische vormgeving.

De uitspringende erker doorbreekt de horizontale en rechthoekige geometrie op de verdiepingen aan de gevel langs de pleinzijde. Decoratief en speels uitgewerkte metselverbanden, met uitkragende en overhoekse baksteenlijsten en golvend en recht metselverband in de gevelbekroning.

Sociaal-culturele waarde:

De economische groei en de gepaard gaande bevolkingstoename na WO I deed een nood ontstaan aan een nieuwe stadsuitbreiding. Nieuwe wijken en straten werden aangelegd door industriëlen en handelaars, die eigenaars waren van de gronden.

Ook te Sint-Niklaas wenste de gegoede burgerij haar status en welvaart te veruitwendigen door het bouwen van nieuwe woningen met imponerende gevels in een meer individueel, creatief en kwalitatief totaalconcept. De huizen in het interbellum zijn hoofdzakelijk in de art-decostijl gebouwd; zij bepalen dan ook grotendeels het karakteristieke stadsbeeld van Sint-Niklaas.

Ook de naar Gent uitgeweken architect Marc Neerman werd dikwijls als ontwerper gevraagd. Voor de apothekersfamilie Tuypens, welgekend in de wijde regio voor de fabricatie van de "Poeders Wit Kruis", ontwierp hij een opvallend winkelpand met laboratorium.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 en 10 juni 2011 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011).

Brussel,

12 JULI 2012

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS